

2017-05-10

Finansutskottet  
Registrator  
Sveriges Riksdag  
100 12 Stockholm

[registrator.riksdagsforvaltningen@riksdagen.se](mailto:registrator.riksdagsforvaltningen@riksdagen.se)

## Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

### Hemställan

Svenska Bankföreningen hemställer att

- 4 kap. 2 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ändras genom att ordet "och" byts ut mot "eller"
- 4 kap. 2 och 3 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ändras genom att begreppet "skäligen grund" tas bort
- En övergångsbestämmelse införs såvitt avser bestämmelserna om identifiering och kontroll av verklig huvudman samt huruvida en sådan person är en person i politiskt utsatt ställning.

### Bakgrund

#### 4 kap. 2 § lagförslaget

Av bestämmelsen framgår att om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas ska verksamhetsutövaren vidta skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder. I prop. 2016/17:173 s. 291, framgår att lagen bör justeras i syfte att överensstämja med terminologin i direktivet och Fatfs rekommendationer och för att tydliggöra kopplingen mellan åtgärder som vidtas vid misstankar och övriga kundkännedomsåtgärder inklusive riskklassificering. I syfte att inte begränsa den analys som verksamhetsutövare gör i detta avseende bör i lagen anges att bedömningen även ska grundas på andra åtgärder än kundkännedomsåtgärder, om detta är nödvändigt för att bedöma om det finns grund för misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism. Av propositionen framgår emellertid att syftet inte är att ändra bestämmelsen i sak, utan misstänkta transaktioner ska analyseras och denna analys ska i huvudsak bestå av åtgärder för kundkännedom. Detta återspeglas dock inte av lagtexten, som anger att såväl



skärpta åtgärder för kundkännedom som andra nödvändiga åtgärder ska vidtas ("skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder").

För att den uttalade avsikten ska komma till uttryck i lagtexten bör det där klart framgå att analys av misstänkta transaktioner och vidtagande av ytterligare kundkännedomsåtgärder är alternativ till varandra. Bankföreningen föreslår därför att ordet "och" byts ut mot "eller" och att bestämmelsen således får följande lydelse: "Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas enligt 1 § eller på annat sätt, ska en verksamhetsutövare genom skärpta åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 16 § eller andra nödvändiga åtgärder bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig verksamhet."

#### 4 kap. 2 och 3 §§ lagförslaget

I 4 kap. 2 och 3 §§ förslaget till lagtext finns bestämmelser om övervaknings- och rapporteringsskyldighet. Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas ska verksamhetsutövaren bedöma om det finns skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism ska detta rapporteras till Polismyndigheten. Bestämmelserna skiljer sig från kravet i 3 kap. 1 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Gällande rätt ställer krav på att verksamhetsutövaren ska granska transaktioner för att upptäcka sådana som den misstänker eller har skälig grund att misstänka utgör led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om misstanke efter närmare analys kvarstår ska en rapport skickas till Polismyndigheten. Såsom lagförslaget är författat framstår det som om misstankegraden för när rapportering ska ske kommer att höjas genom den nya lagen jämfört med vad gäller i dag.

I detta sammanhang bör även beaktas att det närbesläktade begreppet skäligen används i såväl gällande rätt som i lagförslaget såvitt avser dispositionsförbudet. I fråga om dispositionsförbudet uttalade Lagrådet i förarbetena, prop. 2013/14:121 s. 249, att åtgärden, trots sin kortvarighet, kan få stora återverkningar på den enskildes ekonomi och därför bör få användas bara om det finns något konkret förhållande som stöder misstanken och om användningen av andra tvångsmedel inom ramen för en förundersökning inte kan avvaktas.

Även om avsikten med ändringen i 4 kap. 2 och 3 §§ lagförslaget inte har varit att införa en högre grad av misstanke föreligger dock en uppenbar risk för att de nya bestämmelserna kommer att tolkas just så vilket är mycket olyckligt. En högre grad av misstanke kan få till följd att en utredningsbörda läggs på verksamhetsutövarna vilken rimligen bör ligga hos de rättsvårdande myndigheterna. En utredningsbörda skulle i sin tur sannolikt medföra att rapporteringen till Polismyndigheten försenas, eller uteblir, om verksamhetsutövaren inte anser sig nå upp till skälig grund.



Mot denna bakgrund anser Bankföreningen att bestämmelserna i 4 kap. 2 och 3 §§ lagförslaget bör ändras så att det tydligt framgår, på sätt som gäller i dag, att det ska räcka med misstanke för att rapportering till Polismyndigheten ska ske.

#### Övergångsbestämmelse

I 3 kap. 8 § lagförslaget anges bl.a. att om det står klart att den juridiska personen (kunden) inte har en verklig huvudman, ska verksamhetsutövaren betrakta den person som är styrelseordförande, verkställande direktör eller motsvarande befattningshavare som verklig huvudman. Bestämmelsen ska träda i kraft den 2 augusti 2017. Någon övergångsbestämmelse föreslås inte till denna bestämmelse.

Kravet innebär att samtliga verksamhetsutövare till den 2 augusti 2017 ska hinna genomlysa samtliga kunder för att kunna avgöra i vilka fall en verklig huvudman måste fastställas i enlighet med bestämmelsen i 3 kap. 8 § tredje stycket lagförslaget, dvs. när den juridiska personen inte har en verklig huvudman. För såväl svenska juridiska personer, som inte är aktiebolag, som för utländska juridiska personer kommer en analys och efterforskning att behöva ske i varje enskilt fall eftersom det inte kommer att finnas tillgång till något heltäckande register över verkliga huvudmän förrän tidigast den 2 februari 2018 (se förslaget till lag om registrering av verkliga huvudmän). Mot denna bakgrund finns enligt Bankföreningen anledning att införa en övergångsbestämmelse till 3 kap. 8 § lagförslaget. Eftersom verksamhetsutövaren enligt 3 kap. 10 § lagförslaget även ska bedöma om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning bör övergångsbestämmelsen även avse kravet i 3 kap. 10 § lagförslaget.

En övergångsbestämmelse bör således innebära att 3 kap. 8 § tredje stycket träder i kraft vid en viss senare tidpunkt, förslagsvis tidigast under våren 2018. Motsvarande ikraftträdande bör gälla för den kontroll som ska göras avseende dessa verkliga huvudmän enligt 3 kap. 10 §.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Åsa Arffman

Kopia  
Finansdepartementet  
Erik Eldhagen  
[erik.eldhagen@regeringskansliet.se](mailto:erik.eldhagen@regeringskansliet.se)